

Blommor i gräsmattan: inte en bisak för bin

Karin Norlin

Idag finns tydliga normer kring hur en gräsmatta ska se ut och skötas för att vara socialt accepterad, de flesta gräsmattorna i Sverige är därmed kortklippta och tuktade. Den intensiva skötseln påverkar inte bara sammansättningen av örter, utan gör dessvärre också så att färre örter blommar på gräsmattan. Detta missgynnar i sin tur pollinatörer, som exempelvis bin som är beroende av blommor för sin överlevnad. Många pollinatörer hotas idag av att naturbetesmarker och ängar försvinner, ofta till följd av ändrad markanvändning inom jordbruket. Lämpliga födosöksområden för pollinatörer minskar alltså, samtidigt ökar antalet gräsmattor, som breder ut sig över allt större områden. Kortklippta gräsmattor erbjuder en ogästvänlig miljö för pollinatörer, men om örterna i dessa gräsmattor i större utsträckning tilläts blomma, skulle de istället kunna gynna bin och många andra pollinatörer.

Hur ska man då lyckas med detta? Genom att villaägare klipper sin gräsmatta färre gånger under sommaren ökar både antalet och mångfalden av blommor och därmed också både antalet och mångfalden av pollinatörer. Detta har visats genom fältförsök som utförts på 12 villaträdgårdars gräsmattor på Uppsalas landsbygd. Där anlades tre rutor i varje trädgård. En ruta sköttes på villaägarnas normala sätt (klippt ca 3 gånger per månad), den andra rutan klipptes en gång per månad och den tredje rutan klipptes enbart en gång per säsong i samband med att experimentet avslutades. Förutom skötseln undersöktes även trädgårdsjordens kvävenivå. Höga halter visade sig inverka negativt på antalet pollinatörer men kunde inte bevisas ha verkan på blommängden eller örtmångfalden. Därför föreslås att de avklippta växtdelarna tas bort efter klippning, för att minska kvävet i gräsmattans jord.

För att villaägare ska vilja anamma en ny skötselmetod på sin gräsmatta är det också viktigt att ta hänsyn till deras syn på gräsmattors skötsel. Detta undersöktes genom att villaägarna fyllde i ett frågeformulär. Synen på örter i sin egen gräsmatta varierade och ungefär lika många tyckte att örter i gräsmattan var bra, som dåligt eller oviktigt. Två attityder pekar på goda förutsättningar för anammandet av en mindre intensiv skötsel. Dels angav en klar majoritet av villaägarna att de tyckte att ogräs *inte* behövde avlägsnas från gräsmattan och dels angav de att de använde gräsmattan relativt lite. Motsägelsefullt var dock att de generellt hade en positiv inställning till att förändra sin skötsel för att gynna pollinatörer, samtidigt som de föredrog utseendet hos ”normalskötta” gräsmattor. På grund av detta föreslår jag att små och väl avgränsade ytor av gräsmattan klipps mindre intensivt, för att visa att de sköts på detta sätt med avsikt.

Dagens norm rörande gräsmattans skötsel har funnits under det senaste århundradet, men genom att upplysa om fördelarna med en mindre intensiv skötsel, vill förhoppningsvis fler människor anlägga områden med denna skötseltyp på sin gräsmatta. Detta kan i sin tur leda till att normen blir mer tillåtande än idag. Eftersom gräsmattor finns över hela världen kan dess blommor hjälpa bin och andra pollinatörer att överleva. Gräsmattans blommor är alltså inte någon bisak för bin!